

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

16. srpnja 2020.*

„Žalba – Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Europsko tržište podzemnih i podmorskih električnih kablova – Podjela tržišta u okviru projekata – Uredba (EZ) br. 1/2003 – Članak 20. – Ovlasti Europske komisije u provođenju pretraga u postupku iz područja zabranjenih sporazuma – Ovlašt kopiranja podataka bez prethodno izvršene provjere i njihova naknadnog ispitivanja u Komisijinim prostorijama – Novčane kazne – Neograničena nadležnost”

U predmetu C-606/18 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 24. rujna 2018.,

Nexans France SAS, sa sjedištem u Courbevoieu (Francuska),

Nexans SA, sa sjedištem u Courbevoieu,

koje zastupaju G. Forwood, *avocate*, te M. Powell i A. Rogers, *solicitors*,

žalitelji,

a druga stranka u postupku je:

Europska komisija, koju zastupaju C. Giolito, P. Rossi, C. Sjödin i F. Castilla Contreras, u svojstvu agenata,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev, predsjednik vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca drugog vijeća, P. G. Xuereb (izvjestitelj), T. von Danwitz i A. Kumin, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: M. Longar, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 16. listopada 2019.,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 12. ožujka 2020.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

- 1 Svojom žalbom društva Nexans France SAS i Nexans SA zahtijevaju ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 12. srpnja 2018., Nexans France i Nexans/Komisija (T-449/14, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2018:456), kojom je taj sud odbio tužbu tih društava za, kao prvo, poništenje Odluke Komisije C(2014) 2139 *final* od 2. travnja 2014. koja se odnosi na postupak primjene članka 101. [UFEU-a] i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.39610 – Električni kablovi) (u daljnjem tekstu: sporna odluka), u dijelu u kojem se odnosi na ta društva i, kao drugo, smanjenje novčane kazne koja im je izrečena u spornoj odluci.

Pravni okvir

Uredba (EZ) br. 1/2003

- 2 Članak 20., naslovljen „Ovlasti Komisije u provođenju pretraga”, Uredbe (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101. i 102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165. i ispravak SL 2016., L 173, str. 108.), predviđa:

„1. Kako bi izvršila obveze koje su joj povjerene ovom Uredbom, Komisija može provesti sve neophodne pretrage poduzetnika i udruženja poduzetnika.

2. Službene osobe i drugo prateće osoblje ovlašteno od Komisije da provedu pretrage imaju pravo:

- (a) ulaska u sve službene prostore, zemljište ili prometna sredstva poduzetnika ili udruženja poduzetnika;
- (b) izvršiti uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju, bez obzira na medij u kojem su pohranjene;
- (c) uzeti ili zahtijevati u bilo kojem obliku primjerke ili izvratke iz navedenih poslovnih knjiga ili poslovne dokumentacije;
- (d) zapečatiti svaki poslovni prostor, poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju za vrijeme trajanja i u opsegu koji je potreban za provođenje pretrage;
- (e) zatražiti od bilo kojeg predstavnika ili zaposlenika poduzetnika ili udruženja poduzetnika objašnjenja u vezi s činjenicama ili dokumentacijom koja se odnosi na predmet i svrhu pretrage te zabilježiti njihove odgovore.

[...]

4. Poduzetnici i udruženja poduzetnika obvezuju se dopustiti provođenje pretraga koje je odlukom naredila Komisija. U odluci se navodi predmet i svrha pretrage, određuje datum početka pretrage i navode kazne propisane člankom 23. i 24., te pravo na postupak preispitivanja od strane Suda. Komisija donosi predmetne odluke nakon izvršenih konzultacija s tijelom države članice nadležnim za tržišno natjecanje na čijem se državnom području treba provesti pretraga.

[...]”

3 Članak 21. ove uredbe, naslovljen „Pretraga ostalih prostora”, navodi:

„1. Ako je razumno za pretpostaviti da se poslovne knjige ili druga dokumentacija koji su predmetom pretrage, a koji mogu biti bitan dokaz ozbiljne povrede članka [101.] ili članka [102. UFEU-a], čuvaju u nekim drugim prostorijama, na zemljištu i u prijevoznim sredstvima, uključujući domove direktora, članova uprave i drugih zaposlenika poduzetnika i udruženja poduzetnika koji su predmetom ispitnog postupka, Komisija može odlukom naložiti provođenje pretrage tih ostalih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava.

[...]

4. Službene i ostale osobe s njima u pratnji koje je Komisija odredila za provođenje pretraga koje su naložene u smislu stavka 1.ovog članka imat će ovlasti navedene u članku 20. stavku 2. točkama (a), (b) i (c). [...]”

4 U skladu s člankom 23. stavcima 2. i 3. navedene uredbe:

„2. Komisija može poduzetnicima i udruženjima poduzetnika odlukom propisati novčane kazne ako bilo namjerno ili nepažnjom:

(a) krše odredbe članka [101.] ili članka [102. UFEU-a] [...]

[...]

3. Pri određivanju iznosa novčane kazne uzet će se u obzir težina i trajanje povrede.”

5 Članak 31. te uredbe određuje:

„Sud ima neograničenu nadležnost u nadzoru odluka Komisije kojima ista izriče novčane kazne ili periodične penale. Sud može ukinuti, smanjiti ili povećati iznos novčane kazne ili periodičnog penala.”

Smjernice iz 2006.

6 Smjernice o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003 (SL 2006., C 210, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 58.; u daljnjem tekstu: Smjernice iz 2006.) navode, u svojim točkama 2. i 4., da, kada je riječ o utvrđivanju novčanih kazni, „Komisija mora uzimati u obzir i težinu i trajanje povreda” te da bi „[k]azne trebale imati dovoljno preventivan učinak”.

7 Iz točaka 9. do 11. tih smjernica proizlazi da se, ne dovodeći u pitanje njihovu točku 37., metoda koju je Komisija koristila za određivanje kazni sastoji od dviju faza, odnosno, kao prvo, određivanja osnovnog iznosa i, kao drugo, mogućih prilagodbi tog iznosa na način da ga povisi ili snizi. U okviru određivanja osnovnog iznosa novčane kazne Komisija najprije određuje, u skladu s točkama 13. do 18. spomenutih smjernica, vrijednost prihoda od prodaje koju treba uzeti u obzir. U skladu s točkom 19. istih smjernica, osnovni iznos kazne povezan je s udjelom vrijednosti prihoda od prodaje, ovisno o stupnju težine povrede, pomnoženo s godinama trajanja povrede.

8 U skladu s točkom 21. Smjernica iz 2006.:

„U pravilu se udio vrijednosti prihoda od prodaje koji se uzima u obzir utvrđuje u visini do 30 % vrijednosti prihoda od prodaje.”

9 U točki 22. tih smjernica predviđa se:

„Pri odlučivanju treba li udio vrijednosti prihoda od prodaje, koji se u danom slučaju treba razmotriti, biti na donjem ili na gornjem dijelu tog raspona, Komisija uzima u obzir niz čimbenika kao što je narav povreda, zajednički tržišni udio svih dotičnih poduzetnika, zemljopisni opseg povreda te je li povreda u potpunosti izvršena ili ne.”

Okolnosti spora i sporna odluka

- 10 Okolnosti spora koje su izložene u točkama 1. do 20. i 42. do 47. pobijane presude za potrebe ovog postupka mogu se sažeti na sljedeći način.
- 11 Žalitelji, Nexans France i njegovo društvo majka, Nexans, francuska su društva koja djeluju u sektoru proizvodnje i isporuke podzemnih i podmorskih električnih kablova.
- 12 Dopisom od 17. listopada 2008. ABB AB, društvo sa sjedištem u Švedskoj, dostavilo je Komisiji, u okviru zahtjeva za oslobađanje od kazne u smislu Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2006., C 298, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 62.), niz izjava i dokumentaciju koje se odnose na ograničavajuće trgovinske prakse u tom sektoru.
- 13 Komisija je potom pokrenula istragu.
- 14 Komisijini inspektori, u pratnji predstavnika francuskog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, ušli su 28. siječnja 2009. u prostorije društva Nexans France u Clichyju (Francuska) kako bi proveli pretragu na temelju članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003 (u daljnjem tekstu: predmetna pretraga), na temelju odluke od 9. siječnja 2009. kojom je društvu Nexans i svim društvima kojima ono upravlja naloženo da su obvezni dopustiti provođenje pretrage (u daljnjem tekstu: odluka o pretrazi). Prema članku 1. drugom stavku te odluke „[predmetna] pretraga [može se] provesti u svim prostorima koji su pod nadzorom poduzetnika te osobito u uredima koji se nalaze na sljedećoj adresi: 4-10 Rue Mozart, 92110 Clichy, Francuska”.
- 15 Nakon što su obavijestili žalitelje o odluci o pretrazi, Komisijini inspektori (u daljnjem tekstu: inspektori) izrazili su želju da ispituju dokumentaciju i računala određenih zaposlenika društva Nexans France, odnosno osoba B., J. i R. Budući da su bili obaviješteni da je osoba J. ponijela svoje računalo sa sobom na put i da će se ona vratiti tek u petak 30. siječnja 2009., inspektori su napravili forenzičku kopiju tvrdih diskova računala osoba B., R. i D., jednog drugog zaposlenika društva Nexans France. Kako bi mogli izvršiti pretragu po ključnim riječima u podacima sadržanima u tim računalima, koristili su se računalnim programom za istraživanja koji je te podatke obradio tijekom noći s 28. na 29. siječnja 2009.
- 16 Drugog dana predmetne pretrage, odnosno u četvrtak 29. siječnja 2009., inspektori su ispitali forenzičke kopije tvrdih diskova računala osoba B., D. i R.
- 17 Trećeg dana pretrage, odnosno u petak 30. siječnja 2009., inspektori su mogli ispitati prijenosno računalo osobe J., koja se vratila u ured. Primjena računalnog programa za istraživanja omogućila je povrat više datoteka, dokumentacije i poruka elektroničke pošte koji su bili izbrisani s tvrdog diska tog računala i utvrđenje da je ta dokumentacija bila relevantna za istragu. Inspektori su odlučili napraviti forenzičku kopiju tog tvrdog diska. Međutim, budući da su utvrdili da više nisu imali dovoljno vremena za izradu takve kopije, odlučili su izraditi primjerak odabranih podataka i pohraniti ih na uređaje za bilježenje podataka (u daljnjem tekstu: DRD), koje su pohranili u omotnice, zapečatili i odnijeli u Komisijine uredne u Bruxellesu (Belgija). Radilo se o dvama skupovima poruka elektroničke

pošte koji su pronađeni na prijenosnom računalu osobe J. i skupu poruka elektroničke pošte koji je pronađen u računalu osobe R. Računalo osobe J. kao i DRD koji je pronađen u njezinu uredu i koji je sadržavao dokumentaciju zaštićenu lozinkom pohranjeni su u ormar, koji su inspektori zapečatili.

- 18 Inspektori su se vratili u prostorije društva Nexans France u utorak 3. veljače 2009. Otvorili su zapečaćeni ormar u kojem se nalazio DRD pronađen u uredu osobe J., kao i njezino računalo. Pregledali su DRD na licu mjesta, ispisali i zadržali dva dokumenta dobivena iz tog DRD-a te ga vratili zastupnicima žalitelja. Potom su izradili tri forenzičke kopije tvrdog diska računala osobe J., koje su pohranili na tri različita DRD-a. Inspektori su vratili jedan od tri DRD-a zastupnicima žalitelja, a druga dva pohranili u zapečaćene omotnice koje su odnijeli u Bruxelles nakon što su saznali da žalitelji osporavaju zakonitost tog postupka. Inspektori su naveli da će se zapečaćene omotnice otvoriti isključivo u Komisijinim prostorijama u prisutnosti zastupnika žalitelja.
- 19 Zapečaćene omotnice koje su sadržavale DRD-ove koje su uzeli inspektori otvorene su 2. ožujka 2009. u Komisijinim uredima u Bruxellesu u prisutnosti odvjetnika žalitelja. Dokumentacija zabilježena na tim DRD-ovima ispitana je te su inspektori ispisali na papir onu koju su smatrali relevantnom za istragu. Drugi ispisani primjerak te dokumentacije i njezin popis proslijeđeni su odvjetnicima žalitelja. Ispitivanje svih podataka zabilježenih na predmetne DRD-ove trajalo je osam radnih dana te je završeno 11. ožujka 2009. Ured u kojem su ispitivani dokumentacija i DRD-ovi bio je na kraju svakog radnog dana zapečaćen, u prisutnosti odvjetnika žalitelja, i ponovno otvoren sljedećeg dana, također u njihovoj prisutnosti. Na kraju tih radnji tvrdi diskovi računala na kojima su radili Komisijini inspektori izbrisani su.
- 20 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 7. travnja 2009. i upisanom pod brojem T-135/09 žalitelji su pokrenuli postupak zahtijevajući, među ostalim, da Opći sud poništi odluku o pretrazi i proglasi nezakonitom odluku Komisije o pribavljanju primjeraka određenih informatičkih datoteka i tvrdog diska računala osobe J. radi njihova naknadnog nadzora u Komisijinim uredima u Bruxellesu.
- 21 Opći sud je presudom od 14. studenoga 2012., Nexans France i Nexans/Komisija (T-135/09, EU:T:2012:596), djelomično poništio odluku o pretrazi u dijelu u kojem se odnosila na električne kablove koji nisu visokonaponski podmorski i podzemni električni kablovi te na materijal povezan s tim drugim kablovima, a u preostalom je dijelu odbio tužbu. Presudom od 25. lipnja 2014., Nexans i Nexans France/Komisija (C-37/13 P, EU:C:2014:2030), Sud je odbio žalbu koju su žalitelji podnijeli protiv te presude Općeg suda.
- 22 U članku 1. sporne odluke Komisija je utvrdila da su žalitelji i 24 druga društva sudjelovali u zabranjenom sporazumu (u daljnjem tekstu: zabranjeni sporazum), koji je činio jedinstvenu i trajnu povredu članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.) u sektoru (vrlo) visokonaponskih podzemnih i/ili podmorskih električnih kablova (u daljnjem tekstu: predmetna povreda).
- 23 Komisija je u navedenoj odluci utvrdila da se zabranjeni sporazum sastojao od dviju glavnih konfiguracija koje su činile složenu cjelinu, odnosno
  - konfiguracije koja je uključivala europske poduzetnike, općenito nazvane „članovi R”, japanske poduzetnike, nazvane „članovi A”, i južnokorejske poduzetnike, nazvane „članovi K”, i koja je omogućavala ostvarivanje cilja raspodjele područja i korisnika između europskih, japanskih i južnokorejskih proizvođača (u daljnjem tekstu: konfiguracija A/R). Ta se raspodjela izvršila u skladu sa sporazumom o „nacionalnom području”, na temelju kojega su se japanski i južnokorejski proizvođači suzdržavali od natjecanja za projekte koji su se provodili na „nacionalnom području” europskih proizvođača, a europski su proizvođači ostajali izvan tržišta Japana i Južne Koreje. Tomu se dodala i raspodjela projekata na „područjima za izvoz”, odnosno u ostatku svijeta, s iznimkom, osobito, Sjedinjenih Američkih Država,

- europske konfiguracije koja je podrazumijevala raspodjelu područja i korisnika koju su odredili europski proizvođači za projekte koje je trebalo provesti na europskom „nacionalnom” području ili projekte koji su bili dodijeljeni europskim proizvođačima (u daljnjem tekstu: europska konfiguracija).
- 24 Prema spornoj odluci, društvo Nexans France sudjelovalo je u zabranjenom sporazumu od 13. studenoga 2000. do 28. siječnja 2009. Društvu Nexans utvrđena je odgovornost za predmetnu povredu kao društvu majci društva Nexans France za razdoblje od 12. lipnja 2001. do 28. siječnja 2009.
- 25 U svrhu izračuna iznosa novčanih kazni Komisija je primijenila članak 23. stavak 2. točku (a) Uredbe br. 1/2003 i metodologiju iznesenu u Smjernicama iz 2006.
- 26 Kao prvo, što se tiče osnovnog iznosa novčanih kazni, Komisija je odredila vrijednost prihoda od prodaje koju treba uzeti u obzir. Zatim je utvrdila udio te vrijednosti prihoda od prodaje koji odražava težinu predmetne povrede. U tom je pogledu smatrala da je povreda po svojoj naravi jedno od najtežih oblika ograničavanja tržišnog natjecanja, čime se opravdava „stupanj težine” od 15 %. Isto tako, primijenila je povećanje koeficijenta težine od 2 % za sve adresate pobijane odluke na temelju zajedničkog tržišnog udjela, kao i zemljopisnog doseg zabranjenog sporazuma na gotovo svjetskoj razini, koji je među ostalim obuhvaćao cijelo područje Europskog gospodarskog prostora (EGP).
- 27 Osim toga, Komisija je smatrala da se ponašanjem europskih poduzetnika više naštetilo tržišnom natjecanju, nego ponašanjem ostalih poduzetnika jer su europski poduzetnici, osim što su sudjelovali u konfiguraciji A/R, među sobom raspodijelili projekte električnih kablova u okviru europske konfiguracije. Zbog toga je udio vrijednosti prihoda od prodaje koji treba uzeti u obzir na temelju težine povrede utvrdila na 19 % za europske poduzetnike i 17 % za druge poduzetnike. Tako određen osnovni iznos u pogledu društva Nexans France iznosio je 70 670 000 eura.
- 28 Kao drugo, što se tiče prilagodbi osnovnog iznosa novčanih kazni, Komisija nije utvrdila ni otegotne ni olakotne okolnosti koje se tiču žalitelja.
- 29 Člankom 2. točkama (c) i (d) sporne odluke Komisija je izrekla, s jedne strane, novčanu kaznu u iznosu od 4 903 000 eura društvu Nexans France, za razdoblje od 13. studenoga 2000. do 11. lipnja 2001., i, s druge strane, novčanu kaznu u iznosu od 65 767 000 eura društvu Nexans France, zajednički i solidarno s društvom Nexans, za razdoblje od 12. lipnja 2001. do 28. siječnja 2009.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 30 Žalitelji su 17. lipnja 2014. podnijeli tajništvu Općeg suda tužbu kojom se traži poništenje sporne odluke u dijelu u kojem se ona odnosi na njih te smanjenje iznosa novčane kazne koja im je izrečena.
- 31 U potporu svojem zahtjevu za poništenje sporne odluke žalitelji su pred Općim sudom istaknuli dva tužbena razloga, od kojih se prvi temeljio na povredi članka 20. stavaka 2. do 4. Uredbe br. 1/2003, odluke o pretrazi, prava obrane kao i članka 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, a drugi na pogrešci u ocjeni u pogledu određivanja datuma početka sudjelovanja društva Nexans France u zabranjenom sporazumu. U prilog svojim zahtjevima za smanjenje iznosa novčanih kazni koje su im izrečene žalitelji se, osim na Komisijinu pogrešku u pogledu trajanja povrede koja se osporava u okviru drugog tužbenog razloga, pozivaju na poseban tužbeni razlog, koji se temelji na očitoj pogrešci u ocjeni i povredama obveze obrazlaganja, kao i načela jednakog postupanja pri utvrđivanju koeficijenta težine povrede za izračun iznosa novčanih kazni.
- 32 Opći sud je pobijanom presudom tu tužbu u cijelosti odbio.

- 33 Kao prvo, što se tiče navodnog nepostojanja pravne osnove mjera pretrage koje je poduzela Komisija, Opći sud je smatrao da, suprotno tvrdnjama žalitelja, iz članka 20. stavka 2. točaka (b) i (c) Uredbe br. 1/2003 ne proizlazi da je Komisijina ovlast da uzme ili zahtijeva primjerke ili izvratke iz poslovnih knjiga ili poslovne dokumentacije poduzetnika koji se pretražuje ograničena na poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju koju je već provjerila. Takvo tumačenje nadalje može ugroziti koristan učinak članka 20. stavka 2. točke (b) navedene uredbe s obzirom na to da, u određenim okolnostima, za izvršavanje uvida u poslovne knjige i poslovnu dokumentaciju poduzetnika može biti potrebno prethodno kopiranje navedenih poslovnih knjiga ili poslovne dokumentacije ili, kao u ovom slučaju, biti pojednostavnjeno tim kopiranjem. Prema mišljenju Općeg suda, s obzirom na to da je forenzička kopija tvrdog diska računala osobe J. kao i skupova poruka elektroničke pošte pronađenih na navedenom računalu i računalu osobe R. napravljena u okviru primjene računalnog softvera za istraživanja koji provode inspektori, čiji je cilj bio traženje informacija relevantnih za istragu, izrada tih kopija obuhvaćena je ovlastima koje su Komisiji dodijeljene člankom 20. stavkom 2. točkama (b) i (c) Uredbe br. 1/2003.
- 34 Opći sud je utvrdio da, suprotno onomu što tvrde žalitelji, inspektori nisu izravno uložili u istražni spis dokumente sadržane u kopijama skupova poruka elektroničke pošte pronađenih na računalu osobe R. i računalu osobe J., kao i forenzička kopija tvrdog diska potonjeg računala a da pritom nisu prethodno provjerili je li ta dokumentacija relevantna s obzirom na predmet pretrage o kojoj je riječ.
- 35 Nadalje, Opći sud je presudio da članak 20. stavak 2. točka (b) Uredbe br. 1/2003 ne utvrđuje da se uvid u poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju poduzetnika koji su podvrgnuti pretrazi provodi isključivo u njihovim prostorijama ako, kao u ovom slučaju, navedena pretraga nije mogla biti završena u prvotno predviđenom vremenu. On Komisiju obvezuje samo na to da tijekom izvršavanja uvida u dokumentaciju u svojim prostorijama treba poštovati jamstva s obzirom na poduzetnike, kao što su ona kojih se sama mora pridržavati tijekom izvršavanja uvida na licu mjesta, što je ovdje bio slučaj.
- 36 Kao drugo, Komisija nije povrijedila ni doseg odluke o pretrazi, s obzirom na to da ona ne isključuje mogućnost da nastavi pretragu o kojoj je riječ u svojim prostorijama u Bruxellesu i da žalitelji nisu istaknuli da je trajanje te pretrage prekoračilo razuman rok.
- 37 Kao treće, Opći sud smatrao je da Komisija nije povrijedila ni prava obrane žalitelja ni članak 20. stavke 3. i 4. Uredbe br. 1/2003 ili članak 7. Povelje o temeljnim pravima.
- 38 Kao četvrto, Opći sud je smatrao da Komisija nije počinila pogrešku time što je smatrala da datum 13. studenoga 2000. označava početak sudjelovanja društva Nexans France u predmetnoj povredi.
- 39 Kao peto, što se tiče zahtjeva žalitelja za smanjenje iznosa novčanih kazni koje su im izrečene, Opći sud je presudio da se argumentima žalitelja ne može opravdati smanjenje tog iznosa. Što se tiče, konkretnije, argumentacije žalitelja prema kojoj je Komisijino razlikovanje između, s jedne strane, europskih poduzetnika i, s druge strane, japanskih poduzetnika što se tiče udjela vrijednosti prihoda od prodaje utvrđenog kako bi se uzela u obzir težina povrede bilo protivno načelu jednakog postupanja, Opći sud je smatrao da je Komisija s pravom smatrala da je podjela projekata unutar europske konfiguracije zabranjenog sporazuma od strane europskih poduzetnika bila dodatni čimbenik koji je trebalo sankcionirati dodatnim postotkom na temelju težine povrede.

Zahtjevi stranaka pred Sudom

40 Žalitelji od Suda zahtijevaju da:

- ukine pobijanu presudu;

- vrati predmet Općem sudu na ponovno odlučivanje o tužbi za poništenje sporne odluke u dijelu u kojem se odnosi na njih;
- smanji novčane kazne koje su im izrečene za iznos koji odgovara smanjenom stupnju težine povrede; i
- naloži Komisiji snošenje troškova žalbenog postupka i postupka pred Općim sudom.

41 Komisija od Suda zahtijeva da:

- u potpunosti odbije žalbu kao djelomično nedopuštenu i, u svakom slučaju, kao bespredmetnu i/ili u cijelosti neosnovanu; i
- naloži žalitelju snošenje svih troškova postupka, uključujući troškove prvostupanjskog postupka.

Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka

- 42 Usmeni dio postupka zatvoren je 12. ožujka 2020. nakon iznošenja mišljenja nezavisne odvjetnice.
- 43 Aktom podnesenim tajništvu Suda 29. svibnja 2020. žalitelji su zatražili ponovno otvaranje usmenog dijela postupka. U prilog tom zahtjevu pozivaju se na činjenicu da je Opći sud rješenjem od 4. svibnja 2020. ispravio točku 156. pobijane presude, u verziji na engleskom jeziku.
- 44 Prema žaliteljima, taj ispravak je nova činjenica koja može imati odlučujući utjecaj na odluku Suda kad je riječ o njihovom četvrtom žalbenom razlogu.
- 45 U tom je pogledu važno podsjetiti na to da, na temelju članka 83. svojeg Poslovnika, Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako stranka iznese, po zatvaranju ovog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na odluku Suda.
- 46 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da ispravak točke 156. pobijane presude nije odlučujući za ocjenu četvrtog žalbenog razloga žalitelja od strane Suda.
- 47 S obzirom na prethodno navedeno, Sud, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, smatra da ne treba odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

O žalbi

- 48 U potporu svojoj žalbi žalitelji ističu pet žalbenih razloga. Prva tri žalbena razloga odnose se na to da je Opći sud odbio njihove argumente koji se odnose na odvijanje predmetne pretrage, a dva posljednja odnose se na odluku Općeg suda u pogledu izračuna novčane kazne koja im je izrečena u spornoj odluci. Konkretnije, četvrti žalbeni razlog temelji se na pogrešci koja se tiče prava u pogledu posljedica navodnog nepostojanja učinaka predmetne povrede. Peti žalbeni razlog temelji se na očitoj pogrešci u ocjeni i nepostojanju obrazloženja u pogledu povećanja koeficijenta težine od 2 % primijenjenog u pogledu europske konfiguracije zabranjenog sporazuma.

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

- 49 Svojim prvim žalbenim razlogom žalitelji ističu da je prilikom donošenja pobijane presude došlo do pogreške koja se tiče prava u pogledu tumačenja članka 20. stavka 2. točaka (b) i (c) Uredbe br. 1/2003 jer se njome potvrđuje da je Komisija imala pravo izraditi forenzičke kopije tvrdog diska i primjeraka svih poruka elektroničke pošte a da prethodno nije provela ozbiljno ispitivanje tih dokumenata. Taj se žalbeni razlog odnosi na točke 53. do 56. i 97. pobijane presude.
- 50 Kao prvo, samo se poslovne knjige i poslovna dokumentacija u koje je inspektor prethodno izvršio uvid u skladu s člankom 20. stavkom 2. točkom (b) te uredbe mogu kopirati. Ništa ne sprečava Komisiju da se ograniči na kopiranje dokumentacije i spisa koji su joj relevantni za istragu, umjesto da izradi cjelovitu kopiju tvrdog diska.
- 51 Kao drugo, članak 20. stavak 2. Uredbe br. 1/2003 predviđa određenu kronologiju različitih faza opisanih u toj odredbi. Najprije, Komisijini inspektori ulaze u službene prostore predmetnog poduzetnika. Zatim, izvršavaju uvid u knjige i drugu dokumentaciju koja im se čini relevantnom za istragu. Naposljetku, mogu uzeti primjerke tih dokumenata. Uvid izvršen u okviru tog postupka ključan je jer u toj fazi omogućuje Komisijinim inspektorima da provjere može li dokumentacija biti relevantna za istragu. Masovnim kopiranjem podataka, a da ih jedan od njezinih inspektora prethodno ne ispita, Komisija uostalom može kopirati dokumentaciju obuhvaćenu načelom zaštite povjerljivosti komunikacija između odvjetnika i njegovih klijenta.
- 52 Kao treće, iz sudske prakse Suda proizlazi da Komisijine istražne ovlasti treba tumačiti restriktivno s obzirom na to da se njima povređuje pravo vlasništva poduzetnika nad kojim se provodi pretraga.
- 53 Komisija tvrdi da je prvi žalbeni razlog nedopušten jer mu je cilj, osim jednog argumenta, navesti Sud na preispitivanje argumenata koje su žalitelji podnijeli Općem sudu. Dodatni argument žalitelja, prema kojem pristup koji je Komisija slijedila u ovom slučaju može imati za posljedicu to da Komisija može izraditi primjerke dokumentacije obuhvaćene načelom zaštite povjerljivosti komunikacije između odvjetnika i njegovih klijenta, nedopušten je zato što nije istaknut u prvostupanjskom postupku. Podredno, Komisija ističe da je taj žalbeni razlog bespredmetan, jer se temelji na djelomičnom tumačenju pobijane presude, kojim se ne uzimaju u obzir glavni zaključci Općeg suda u točkama 52., 58. i 59. te presude, ili neosnovan.

Ocjena Suda

- 54 Što se tiče dopuštenosti prvog žalbenog razloga, valja istaknuti da tim žalbenim razlogom žalitelji osporavaju tumačenje članka 20. stavka 2. točke (b) i točke (c) Uredbe br. 1/2003 koje je dao Opći sud. Međutim, iz sudske prakse Suda proizlazi da, ako žalitelj osporava tumačenje ili primjenu prava Unije koju je dao Opći sud, o pravnim pitanjima ocijenjenima u prvom stupnju može se ponovno raspravljati tijekom žalbenog postupka. Naime, ako žalitelj ne bi mogao temeljiti svoju žalbu na razlozima i argumentima već korištenima pred Općim sudom, žalbeni bi postupak bio lišen dijela svojeg smisla (presuda od 16. siječnja 2019., Komisija/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, t. 15. i navedena sudska praksa). Iz toga slijedi da je prvi žalbeni razlog dopušten.
- 55 Što se tiče argumenta žalitelja koji se odnosi na načelo zaštite povjerljivosti komunikacije između odvjetnika i njegovih klijenta, valja podsjetiti na to da iz sudske prakse Suda proizlazi da je argument dopušten ako predstavlja dopunu ranije iznesenog argumenta u tužbi kojom je pokrenut postupak te koji je s njime u uskoj vezi (vidjeti u tom smislu presudu od 26. siječnja 2017., Roca Sanitario/Komisija, C-636/13 P, EU:C:2017:56, t. 35. i navedenu sudsku praksu). Međutim, to je slučaj

u ovom predmetu s obzirom na to da je riječ o razmatranju koje su žalitelji istaknuli kako bi potkrijepili svoj argument prema kojem Komisija može preuzeti samo primjerke poslovnih knjiga i dokumentacije u koje je već izvršila uvid.

- 56 Što se tiče merituma, najprije valja istaknuti da je točno da žalitelji ne osporavaju utvrđenja Općeg suda iz točaka 52., 58. i 59. pobijane presude. Prema tim utvrđenjima, s jedne strane, izrada forenzičke kopije tvrdog diska računala i kopije podataka spremljenih na mediju za pohranu digitalnih podataka, u okviru korištenja Komisijinog računalnog programa za istraživanje, u biti je jedna prijelazna faza usmjerena na omogućavanje inspektorima da traže dokumentaciju koja je relevantna za pretragu. S druge strane, iz tih utvrđenja proizlazi da Komisija nije izravno uložila u istražni spis dokumentaciju koju sadržavaju kopije skupova poruka elektroničke pošte pronađenih na računalu osobe R. i na računalu osobe J., kao i forenzička kopija tvrdog diska potonjeg računala, a da pritom nije prethodno provjerila je li ta dokumentacija relevantna s obzirom na predmet pretrage. Međutim, činjenica da žalitelji nisu osporavali ta utvrđenja Općeg suda, suprotno onomu što tvrdi Komisija, ne znači da je prvi žalbeni razlog bespredmetan. Naime, navedena utvrđenja nisu sama po sebi dovoljna za utvrđenje da je Komisija imala ovlast izraditi takve primjerke.
- 57 Stoga je potrebno ispitati je li Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je smatrao da takva ovlast proizlazi iz članka 20. stavka 2. točaka (b) ili (c) Uredbe br. 1/2003.
- 58 U tom pogledu valja istaknuti da, kako iz teksta članka 20. stavka 2. točke (c) Uredbe br. 1/2003, tako i iz njegova konteksta, proizlazi da je zakonodavac Unije, time što je tom odredbom ovlastio Komisiju da „uzme ili zahtijeva u bilo kojem obliku primjerke ili izvratke” iz poslovnih knjiga i druge poslovne dokumentacije navedene u članku 20. stavku 2. točki (b) te uredbe, naveo dokaze koje Komisija ima pravo dobiti kako bi ih uložila u spis i, ovisno o slučaju, mogla koristiti u okviru nekog postupka čiji je cilj sankcioniranje povreda prava tržišnog natjecanja u Uniji. Stoga mora biti riječ o dokumentaciji obuhvaćenoj predmetom pretrage, što pretpostavlja da je Komisija prethodno provjerila da je to bilo tako.
- 59 Iz toga proizlazi da se Opći sud nije mogao osloniti na članak 20. stavak 2. točku (c) Uredbe br. 1/2003 kako bi presudio da je Komisija imala pravo izraditi kopije skupova poruka elektroničke pošte pronađenih na računalu osobe R. i računalu osobe J., kao i forenzičke kopije tvrdog diska potonjeg računala.
- 60 Međutim, članak 20. stavak 2. točka (b) Uredbe br. 1/2003, na koji se Opći sud također poziva, i koji ovlašćuje Komisiju da izvrši uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju, bez obzira na medij na kojem su pohranjene, poduzetnika ili udruženja poduzetnika na koje se pretraga odnosi, pruža pravnu osnovu za izradu takvih primjeraka.
- 61 Naime, kao prvo, valja istaknuti da je zakonodavac Unije, time što se u tom pogledu ograničio na to da Komisiji dopusti izvršavanje takvog uvida, a da pritom nije detaljnije pojasnio ovlast koja je tako dodijeljena Komisiji, toj instituciji dodijelio određenu marginu prosudbe u pogledu konkretnih načina uvida koje ona može izvršavati.
- 62 Komisija stoga može, ovisno o okolnostima, odlučiti izvršiti uvid u podatke sadržane na mediju za pohranu digitalnih podataka poduzetnika koji je predmet pretrage, ne na temelju izvornika nego na temelju primjerka tih podataka. Naime, kako pod pretpostavkom da ispituje izvorne podatke tako i pod pretpostavkom da analizira primjerak tih podataka, riječ je o istim podacima koji su predmet uvida koji izvršava Komisija. U tim okolnostima nije relevantan argument žalitelja prema kojem mogućnost izrade takvih kopija nije izričito navedena u članku 20. stavku 2. točki (b) Uredbe br. 1/2003.

- 63 Stoga, suprotno onomu što tvrde žalitelji, pravo Komisije da izradi kopije cjelokupne elektroničke pošte i forenzičke kopije tvrdog diska računala, kao prijelazna faza u okviru ispitivanja podataka koji se nalaze u tim skupovima i na tom mediju, ne predstavlja dodatno pravo dodijeljeno Komisiji nego je, kao što je to Opći sud pravilno utvrdio u točki 56. pobijane presude, dio ovlasti izvršavanja uvida koju ta institucija ima na temelju članka 2. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003.
- 64 Kao drugo, iako je točno da su, prema ustaljenoj sudskoj praksi, ovlasti pretrage povjerene Komisiji točno određene (vidjeti u tom smislu presudu od 18. lipnja 2015., Deutsche Bahn i dr./Komisija, C-583/13 P, EU:C:2015:404, t. 31. i navedenu sudsku praksu), to ipak ne znači, kao što je to nezavisna odvjetnica u biti istaknula u točkama 61. i 62. svojeg mišljenja, da odredbe kojima se toj instituciji dodjeljuju ovlasti pretrage treba tumačiti restriktivno, čak i ako je u tom pogledu potrebno osigurati da navedene ovlasti ne povređuju prava poduzetnika o kojima je riječ. Međutim, ta prava osigurana su ako Komisija, kao u ovom slučaju, kopira podatke a da ih prethodno ne provjeri, ali potom ispituje, uz strogo poštovanje prava obrane predmetnog poduzetnika, jesu li ti podaci relevantni za predmet pretrage prije nego što se u spis predmeta ulaže dokumentacija koja se smatra relevantnom u tom pogledu, a ostali se kopirani podaci izbrišu.
- 65 Stoga, pravo Komisije na izradu takvih kopija ne utječe ni na postupovna jamstva predviđena Uredbom br. 1/2003 ni na druga prava poduzetnika koji je predmet pretrage, pod uvjetom da Komisija, nakon što je dopunila svoje ispitivanje, spisu priloži samo onu dokumentaciju koja je relevantna za predmet pretrage. Kao što je to Opći sud utvrdio, to je bilo tako.
- 66 Kao treće, kao što to proizlazi iz činjeničnih utvrđenja Općeg suda u točki 52. pobijane presude, Komisija se koristi računalnim programom za istraživanje koji zahtijeva prethodnu fazu koja se naziva „indeksiranje” i koja u pravilu dugo traje. Isto vrijedi i za sljedeću fazu postupka obrade podataka, tijekom koje Komisija provodi ispitivanje tih podataka, kao što to uostalom pokazuju činjenice u ovom slučaju. Stoga nije samo u Komisijinom interesu, nego i u interesu predmetnog poduzetnika, da se ta institucija prilikom izvršavanja svojeg uvida utemelji na kopiji tih podataka, čime se tom poduzetniku omogućuje nastavak korištenja originalnih podataka, kao i medija na kojima se nalaze, od trenutka stvaranja te kopije te se, stoga, smanjuje miješanje u funkcioniranje tog poduzetnika uzrokovano Komisijinom pretragom.
- 67 U tim okolnostima treba odbiti argumente žalitelja koji se temelje na tekstu članka 20. stavka 2. točke (c) Uredbe br. 1/2003 i općoj strukturi članka 20. stavka 2. te uredbe.
- 68 Prema tome, prvi žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.

Drugi i treći žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

- 69 Svojim drugim žalbenim razlogom, koji se odnosi na točke 60. do 64. pobijane presude, žalitelji tvrde da ona sadržava pogrešku koja se tiče prava u pogledu tumačenja članka 20. stavka 2. Uredbe br. 1/2003 jer potvrđuje da je Komisija imala pravo nastaviti predmetne pretrage u svojim prostorijama u Bruxellesu. Prema mišljenju žalitelja, iz doslovnog i kontekstualnog tumačenja te odredbe proizlazi da ona ne ovlašćuje Komisiju na provođenje pretrage u vlastitim prostorijama i da pretragu treba provesti u prostorijama predmetnog poduzetnika ili udruženja poduzetnika.
- 70 Kao prvo, iz članka 20. stavka 1. Uredbe br. 1/2003 jasno proizlazi da se radi o pretragama „poduzetnika i udruženja poduzetnika”. Članak 20. stavak 2. te uredbe pobliže određuje ovlasti inspektora za provođenje tih pretraga, uključujući pravo ulaska u sve službene prostore, zemljište ili prometna sredstva „poduzetnika ili udruženja poduzetnika”, u skladu s člankom 20. stavkom 2.

točkom (a) iste uredbe. Druge ovlasti, odnosno izvršavanje uvida u knjige i drugu dokumentaciju, uzimanje primjeraka, pečaćenje poslovnih prostora, poslovnih knjiga ili poslovne dokumentacije, ispitivanje zaposlenika poduzetnika, sastavni su dio te pretrage i stoga bi se trebale provoditi u prostorijama predmetnog poduzetnika.

- 71 Kao drugo, ako članak 20. stavak 2. točku (b) Uredbe br. 1/2003 treba tumačiti na način da mjesto „uvida” izvršenog na temelju te odredbe nije tako ograničeno, Komisija također ima ovlast, na temelju članka 20. stavka 2. točke (e) te uredbe, ispitati predstavnike predmetnog poduzetnika na drugom mjestu osim u njegovim prostorijama ili, na temelju članka 20. stavka 2. točaka (b) ili (c) navedene uredbe, izvršiti uvide ili kopirati dokumentaciju koja se nalazi kod trećih osoba, kao što su pružatelji usluga pohrane podataka na daljinu, bez ulaska u službene prostorije poduzetnika. Međutim, očito je da donošenjem Uredbe br. 1/2003 zakonodavac Unije nije namjeravao Komisiji dodijeliti tako značajne istražne ovlasti. Takvo restriktivno tumačenje potvrđeno je člankom 21. te uredbe, prema kojem je za pretragu drugih prostorija potrebna posebna odluka. Ako bi članak 20. Uredbe br. 1/2003 dopuštao uvid u poslovne knjige i drugu dokumentaciju izvan poslovnih prostorija poduzetnika, članak 21. stavak 4. te uredbe ne bi bio ni od kakve koristi.
- 72 Kao treće, nije moguće smatrati da članak 20. stavak 2. točka (b) Uredbe br. 1/2003 implicitno ovlašćuje Komisiju na izvršavanje uvida u dokumentaciju koja se nalazi izvan poslovnih prostorija predmetnog poduzetnika s obzirom na to da takva ovlast nije nužna kako bi se Komisiji omogućilo učinkovito izvršavanje njezine funkcije na temelju Uredbe br. 1/2003 i da u suprotnom pretraga prostorija ipak ne bi bila nemoguća, pa čak ni znatno teža. Naime, u ovom su slučaju inspektori mogli produljiti trajanje predmetne pretrage za nekoliko dana kako bi ispitali svu dokumentaciju na licu mjesta i pristupili samo onoj relevantnoj. Opći sud se u tom pogledu najviše oslonio na razloge praktičnosti i svrhovitosti upravnog postupka.
- 73 Kao četvrto, očita jamstva koja je Opći sud uzeo u obzir u pogledu odvijanja postupka u Bruxellesu nemaju veze s pitanjem je li Komisija imala ovlast nastaviti predmetnu pretragu u svojim prostorijama.
- 74 Trećim žalbenim razlogom, koji se odnosi na točke 67. i 72. pobijane presude, žalitelji prigovaraju Općem sudu da je počinio pogrešku koja se tiče prava u pogledu zemljopisnog okvira odluke o pretrazi. Prema doslovnom i kontekstualnom tumačenju, upućivanje u toj odluci na mjesta koja su pod nadzorom žaliteljâ očito nameće ograničenje pretraga odobrenih na temelju navedene odluke. Iz toga proizlazi da je u ovom slučaju Komisijina odluka o provođenju pretrage u ostalim prostorima predmetnog poduzetnika trebala biti donesena na temelju članka 21. Uredbe br. 1/2003 i podlijegati sudskom odobrenju.
- 75 Komisija osporava tu argumentaciju.

Ocjena Suda

- 76 Svojim drugim i trećim žalbenim razlogom, koje valja ispitati zajedno, žalitelji u biti ističu da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da je Komisiji bilo dopušteno nastaviti predmetnu pretragu u njezinim prostorijama u Bruxellesu.
- 77 U tom pogledu valja istaknuti da je točno da iz teksta i strukture članka 20. Uredbe br. 1/2003 proizlazi da pretraga mora započeti i načelno se nastaviti, kao što je to navedeno u članku 20. stavku 1. te uredbe, „kod poduzetnika i udruženja poduzetnika”, i da zbog toga, s jedne strane, članak 20. stavak 2. točka (a) navedene uredbe dopušta Komisiji „ulazak u sve službene prostore, zemljišta ili prometna sredstva” potonjih, a, s druge strane, članak 20. stavak 3. iste uredbe obvezuje Komisiju na pravodobno obavješćavanje prije pretrage tijela države članice nadležnog za tržišno natjecanje „na

čijem se državnom području treba provesti pretraga”. I iz tog je razloga, u ovom slučaju, odluka o pretrazi obvezivala žalitelje da se podvrgnu pretrazi „na svim lokacijama koje su pod njihovim nadzorom”.

- 78 Međutim, kao što je to Opći sud pravilno istaknuo u točki 60. pobijane presude, člankom 20. stavkom 2. točkom (b) Uredbe br. 1/2003 se ne utvrđuje, kao što tvrde žalitelji, da se nadzor poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije poduzetnika koji su podvrgnuti pretrazi provodi isključivo u njihovim prostorijama, u svim okolnostima.
- 79 Isto vrijedi i za odluku o pretrazi, kojom se samo predviđa da se predmetna pretraga može provesti u svim prostorima koji su pod nadzorom žalitelja.
- 80 Kao što je to nezavisna odvjetnica u biti istaknula u točki 76. svojeg mišljenja, sam nastavak takvog nadzora u Komisijinim prostorijama ne predstavlja, u usporedbi s provođenjem nadzora u prostorijama poduzetnika koji su predmet pretrage, dodatnu povredu prava potonjih koja bi zahtijevala da je za Komisiju izričito predviđena takva mogućnost a da se ne može implicitno izvesti iz ovlasti koje su toj instituciji povjerene člankom 20. stavcima 1. i 2. Uredbe br. 1/2003. Činjenica da u određenim slučajevima mogućnost nastavka nadzora u prostorijama Komisije nije nužna da bi Komisija mogla provesti taj nadzor ne znači da je takva mogućnost isključena u svim okolnostima.
- 81 Naime, legitimni razlozi mogu navesti Komisiju, također i u interesu predmetnih poduzetnika, da u svojim prostorijama u Bruxellesu odluči nastaviti pretragu podataka koje je prikupila kod dotičnog poduzetnika. U tom pogledu valja podsjetiti na to da, kao što to proizlazi iz točke 66. ove presude, vrijeme potrebno za obradu elektroničkih podataka može biti dosta dugo. Međutim, primoravanje Komisije na obradu takvih podataka isključivo u prostorijama poduzetnika koji je predmet pretrage, kada se radi o posebno opsežnim podacima, moglo bi imati za posljedicu znatno produljenje trajanja prisutnosti inspektora u prostorijama tog poduzetnika, što bi moglo ugroziti učinkovitost pretrage i nepotrebno povećati miješanje u funkcioniranje navedenog poduzetnika zbog pretrage.
- 82 Osim toga, valja podsjetiti na to da, kao što to proizlazi iz točke 61. pobijane presude, žalitelji ne prigovaraju Komisiji da je tijekom uvoda u forenzičku kopiju tvrdog diska računala osobe J. i kopija skupova poruka elektroničke pošte pronađenih na navedenom računalu kao i na računalu osobe R., koji je proveden u njezinim prostorijama u Bruxellesu, postupala drukčije nego što bi postupala da je taj uvid bio proveden u prostorijama žalitelja. Naime, žalitelji ne osporavaju da se nadzor koji je Komisija provela u svojim prostorijama u Bruxellesu odvijao uz strogo poštovanje njihovih prava obrane s obzirom na to da je Komisija tijekom cijelog trajanja predmetne pretrage osigurala zaštitu predmetnih podataka i da je u spis uložila samo onu dokumentaciju za koju se ranije uvjerila da je relevantna za potrebe te pretrage.
- 83 Tumačenje članka 20. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003, prema kojem Komisija u svojim prostorijama u Bruxellesu može, ovisno o slučaju, nastaviti nadzor koji je valjano započela u prostorijama poduzetnika ili udruženja poduzetnika koji su predmet pretrage, nije dovedeno u pitanje argumentom žalitelja, prema kojem takvo tumačenje znači da bi ovlast, predviđenu člankom 20. stavkom 2. točkom (e) te uredbe, ispitivanja predstavnika predmetnog poduzetnika Komisija mogla provoditi i na drugom mjestu osim u njegovim prostorijama. Valja podsjetiti na to da se ovaj spor odnosi na pitanje je li Komisija počinila nezakonitost time što je na temelju članka 20. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003 izvršila uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju nekog poduzetnika u svojim prostorijama u Bruxellesu, a ne na izvršavanje Komisijinih ovlasti iz članka 20. stavka 2. točke (e) te uredbe.
- 84 Argument žalitelja prema kojem takvo tumačenje članka 20. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003 daje Komisiji mogućnost izvršavanja uvida i kopiranja dokumentacije koju čuvaju treće osobe, koje se nalaze izvan prostorija poduzetnika nad kojim se provodi pretraga, također treba odbiti. Naime, mogućnost Komisije da u svojim prostorijama u Bruxellesu nastavi nadzor koji je započela u prostorijama

poduzetnika koji je predmet pretrage ni na koji način ne utječe na pitanje ima li ta institucija pravo, na temelju članka 20. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003, izvršiti uvide ili kopirati dokumentaciju koja se nalazi kod trećih osoba. U tom pogledu valja istaknuti da činjenica da Komisija provodi pretragu u vlastitim prostorijama znači da je riječ o nastavku jedne te iste pretrage, započete u prostorijama tog poduzetnika, a ne o novom nadzoru kod trećih osoba.

- 85 Tumačenje članka 20. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003 izneseno u točki 83. ove presude ne može se dovesti u pitanje ni argumentom žalitelja prema kojem članak 21. stavak 4. Uredbe br. 1/2003, koji u pogledu pretrage prostorija različitih od prostorija poduzetnika koji je predmet pretrage upućuje na ovlasti Komisije iz članka 20. stavka 2. točaka (a) do (c) Uredbe br. 1/2003, ne bi imao smisla ako bi iz tog članka 20. proizlazilo da je toj instituciji dopušteno provoditi pretragu dokumentacije izvan prostorija tog poduzetnika. Naime, članak 21. Uredbe br. 1/2003 odnosi se na potpuno drukčiju situaciju od one iz članka 20. te uredbe, odnosno na mogućnost Komisije da provodi pretrage u prostorijama različitima od poslovnih prostorija predmetnog poduzetnika, kao što su domovi ili prijevozna sredstva njegovih zaposlenika, ako je razumno za pretpostaviti da se tamo čuvaju poslovne knjige ili druga poslovna dokumentacija koja je predmet pretrage, a koja može biti bitan dokaz ozbiljne povrede članka 101. ili 102. UFEU-a.
- 86 Što se tiče argumenta žalitelja prema kojem su istražne ovlasti koje su Komisiji dodijeljene u području tržišnog natjecanja jasno određene, kao što to proizlazi iz točke 64. ove presude, to ipak ne znači da te ovlasti treba tumačiti restriktivno, što bi moglo ugroziti učinkovito izvršavanje tih ovlasti, u određenim okolnostima, i tako odredbama članka 20. Uredbe br. 1/2003 oduzeti koristan učinak.
- 87 Međutim, valja pojasniti, kao što je to učinila nezavisna odvjetnica u točkama 67. i 78. svojeg mišljenja, da se Komisija može koristiti mogućnošću, na temelju članka 20. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003, da u svojim prostorijama u Bruxellesu nastavi izvršavati uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju poduzetnika koji je predmet pretrage samo ako može legitimno smatrati da je to opravdano učiniti u interesu učinkovitosti pretrage ili kako bi se izbjeglo pretjerano miješanje u funkcioniranje navedenog poduzetnika.
- 88 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz opisa činjenica koje je Opći sud naveo u točkama 14. do 19. ove presude, inspektori su proveli ukupno četiri dana u prostorijama društva Nexans France, odnosno od 28. do 30. siječnja 2009., te zatim 3. veljače 2009. Izradili su primjerak određenih podataka i stavili ih na DRD-ove koje su umetnuli u zapečaćene omotnice te ih odnijeli u Komisijine urede u Bruxellesu. Zatim je ispitivanje svih podataka zabilježenih na DRD-ovima koji su odneseni u Bruxelles, u prisutnosti predstavnika žalitelja, trajalo osam radnih dana, od 2. do 11. ožujka 2009., što znači da je u trenutku kada je Komisija odlučila provesti predmetnu pretragu u svojim prostorijama u Bruxellesu još bila ostala velika količina digitalnih podataka koju je trebalo ispitati.
- 89 U tim okolnostima valja smatrati da Komisija nije počinila nezakonitost time što je odlučila provesti predmetnu pretragu u svojim prostorijama u Bruxellesu. Naime, s obzirom na činjenične elemente koje je utvrdio Opći sud, Komisija je mogla legitimno smatrati da je bilo opravdano provesti tu pretragu u njezinim prostorijama u Bruxellesu, izbjegavajući tako produljenje trajanja prisutnosti inspektora u prostorijama društva Nexans France, u interesu učinkovitosti pretrage i kako bi se izbjeglo prekomjerno miješanje u funkcioniranje tog poduzetnika.
- 90 Naposljetku, kao što to proizlazi iz točke 80. ove presude, mogućnost da Komisija nastavi svoj uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju poduzetnika, na temelju članka 20. stavka 2. točke (b) Uredbe br. 1/2003, u svojim prostorijama u Bruxellesu uvjetovana je utvrđenjem da takav nastavak ne dovodi ni do kakve povrede prava obrane i ne predstavlja dodatnu povredu prava predmetnih poduzetnika, u odnosu na onu koja je svojstvena provedbi pretrage u njihovim prostorijama. Međutim, takvu bi povredu trebalo utvrditi ako bi nastavak tog nadzora u Komisijinim prostorijama u Bruxellesu za poduzetnika koji je predmet pretrage prouzrokovao dodatne troškove

nastale zbog same te provedbe. Iz toga slijedi da, kada potonja može dovesti do takvih dodatnih troškova, Komisija je može izvršiti samo pod uvjetom da pristaje vratiti te troškove ako joj predmetni poduzetnik podnese propisno obrazložen zahtjev u tom smislu.

- 91 S obzirom na prethodno navedeno, drugi i treći žalbeni razlog valja odbiti kao neosnovane.

Četvrti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

- 92 Svojim četvrtim žalbenim razlogom, koji se odnosi na točke 156. i 157. pobijane presude, žalitelji ističu da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava u pogledu posljedica koje proizlaze iz nepostojanja učinaka predmetne povrede. Žalitelji navode da su u tužbi kojom je pokrenut postupak detaljno objasnili razlog zbog kojeg su smatrali da ta povreda nije utjecala na većinu prodaje na koju se odnosi predmetna povreda. Iako Opći sud nije osporavao ta objašnjenja, odbio je smatrati da je nepostojanje učinaka odlučujući čimbenik za određivanje koeficijenta težine predmetne povrede, i to samo zato što točka 22. Smjernica iz 2006. ne zahtijeva da Komisija uzme u obzir stvarni učinak povrede na tržište. Međutim, Opći sud nije vezan tim smjernicama kada odlučuje na temelju svoje neograničene nadležnosti, u okviru koje mora izvršiti vlastitu ocjenu, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja. Stoga je odluka Općeg suda u tom pogledu narušena njegovim odbijanjem da izvrši svoju neograničenu nadležnost kako bi ocijenio visinu novčane kazne koju je Komisija utvrdila na temelju odredaba članka 261. UFEU-a u vezi s člankom 31. Uredbe br. 1/2003.
- 93 U svojoj replici žalitelji ističu da je obrazloženje Suda u presudi od 26. rujna 2018., Infineon Technologies/Komisija (C-99/17 P, EU:C:2018:773), na temelju koje je Sud ukinuo presudu koja je dala povod toj žalbi, primjenjivo na ovaj slučaj.
- 94 Komisija pobija tu argumentaciju.

Ocjena Suda

- 95 Prvo, valja podsjetiti na to da je Opći sud jedini nadležan nadzirati način na koji je Komisija u svakom pojedinačnom slučaju ocijenila težinu nezakonitih ponašanja. Cilj nadzora koji Sud obavlja u žalbenom postupku je, s jedne strane, ispitati u kojoj je mjeri Opći sud na pravno ispravan način uzео u obzir sve ključne čimbenike za ocjenu težine određenog ponašanja s obzirom na članak 101. UFEU-a i članak 23. Uredbe br. 1/2003 i, s druge strane, provjeriti je li Opći sud u dovoljnoj mjeri odgovorio na sve argumente koji su istaknuti u prilog zahtjevu za ukidanje novčane kazne ili smanjenje njezina iznosa (presude od 17. prosinca 1998., Baustahlgewebe/Komisija, C-185/95 P, EU:C:1998:608, t. 128.; i od 26. rujna 2018., Infineon Technologies/Komisija, C-99/17 P, EU:C:2018:773, t. 192.).
- 96 Kao drugo, u skladu sa sudskom praksom Suda, neograničena nadležnost priznata sudu Unije člankom 31. Uredbe br. 1/2003, u skladu s člankom 261. UFEU-a, ovlašćuje Sud da, osim izvršavanja običnog nadzora zakonitosti sankcije svojom ocjenom zamijeni Komisijinu ocjenu te da posljedično ukine, smanji ili poveća izrečenu novčanu kaznu ili periodični penal (presuda od 26. rujna 2018., Infineon Technologies/Komisija, C-99/17 P, EU:C:2018:773, t. 193. i navedena sudska praksa).
- 97 Treće, iako izvršavanje te neograničene nadležnosti ne znači da se nadzor provodi po službenoj dužnosti, a da je postupak pred sudovima Unije kontradiktoran, sud Unije dužan je u izvršavanju svojih ovlasti iz članaka 261. i 263. UFEU-a ispitati svaki pravni ili činjenični prigovor kojim se želi dokazati da iznos novčane kazne nije u skladu s težinom i trajanjem povrede (vidjeti, u tom smislu, presudu od 26. rujna 2018., Infineon Technologies/Komisija, C-99/17 P, EU:C:2018:773, t. 194. i 194. i navedenu sudska praksu).

- 98 Međutim, suprotno onomu što tvrde žalitelji, iz pobijane presude proizlazi da je Opći sud izvršio tu obvezu.
- 99 Točno je da Opći sud nije izričito smatrao da ga argumenti žalitelja koji se odnose na navodno nepostojanje učinaka predmetne povrede nisu mogli navesti na to da, u izvršavanju svoje neograničene nadležnosti, smanji novčane kazne koje su izrečene potonjima u spornoj odluci. Međutim, kad je riječ o izvršavanju ovlasti koju je zakonodavac izričito dodijelio sudu Unije, važno je da Sud može, u okviru postupka povodom žalbe, u kojem stranka osporava stvarno postojanje takvog izvršavanja, provjeriti je li Opći sud stvarno izvršavao tu nadležnost, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 96. ove presude.
- 100 Međutim, iz pobijane presude implicitno, ali izvjesno, proizlazi da je Opći sud izvršavao svoju neograničenu nadležnost i došao do zaključka iz prethodne točke.
- 101 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda u području žalbi, obrazloženje odluke Općeg suda može biti implicitno, pod uvjetom da se njime zainteresiranim osobama omogućava da saznaju razloge na kojima je Opći sud utemeljio odluku, a Sudu da raspolaže s dovoljno elemenata za obavljanje nadzora (vidjeti u tom smislu presude od 14. rujna 2016., *Trafilerie Meridionali/Komisija*, C-519/15 P, EU:C:2016:682, t. 41. i od 26. siječnja 2017., *Villeroi & Boch Austria/Komisija*, C-626/13 P, EU:C:2017:54, t. 42. i navedenu sudsku praksu).
- 102 U ovom slučaju Opći sud je u točkama 138. do 188. pobijane presude ispitao različite zahtjeve žalitelja kojima se traži smanjenje iznosa novčanih kazni koje su im izrečene u spornoj odluci. Međutim, Opći sud je već na početku tog ispitivanja, u točki 138. te presude, podsjetio na to da je nadzor zakonitosti koji je dužan provesti u tom pogledu dopunjen neograničenom nadležnosti koja je sudu Unije priznata člankom 31. Uredbe br. 1/2003, u skladu s člankom 261. UFEU-a.
- 103 U tim okolnostima valja smatrati da je, time što je proveo to ispitivanje, Opći sud doista uzeo u obzir svoju neograničenu nadležnost u okviru svojeg nadzora zakonitosti sporne odluke.
- 104 Što se tiče argumenata žalitelja koji se temelje na navodnom nepostojanju učinaka predmetne povrede, koji su ispitani u točkama 156. i 157. pobijane presude, točno je da je Opći sud u točki 156. te presude podsjetio na to da, prema samom tekstu točke 22. Smjernica iz 2006., Komisija ne mora nužno uzeti u obzir stvarni učinak, ili njegovu odsutnost, povrede na tržište kao otegotni ili olakotni čimbenik tijekom ocjene težine povrede u svrhu izračuna novčane kazne. Na temelju tog razmatranja moglo bi se zaključiti da se Opći sud u tom pogledu ograničio samo na svoju zadaću nadzora zakonitosti sporne odluke s obzirom na, među ostalim, Smjernice iz 2006. Međutim, iako su obvezujuće za samu Komisiju, s obzirom na to da joj nameću ograničenja u izvršavanju njezine ovlasti ocjenjivanja (vidjeti u tom smislu presudu od 28. lipnja 2005., *Dansk Rørindustri i dr./Komisija*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 211.), Smjernice iz 2006. naprotiv ne obvezuju sud Unije, osobito u izvršavanju njegove neograničene nadležnosti iz točke 96. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 8. prosinca 2011., *KME Germany i dr./Komisija*, C-389/10 P, EU:C:2011:810, t. 102. i 103.), iako zakonito može odlučiti slijediti ih (vidjeti, u tom smislu, presudu od 26. siječnja 2017., *Aloys F. Dornbracht/Komisija*, C-604/13 P, EU:C:2017:45, t. 75.).
- 105 Međutim, valja istaknuti da je u istoj točki pobijane presude Opći sud nastavio s obrazloženjem utvrdivši da je dovoljno da se visina udjela vrijednosti prihoda od prodaje, koju treba uzeti u obzir i koju je utvrdila Komisija, opravda drugim dokazima koji mogu utjecati na određivanje težine na temelju točke 22. Smjernica iz 2006., kao što je sama narav povrede, zajednički tržišni udio svih dotičnih poduzetnika i njezin zemljopisni opseg. Međutim, upravo su to oni elementi na koje se Komisija u ovom slučaju oslonila radi utvrđivanja težine predmetne povrede, kao što je to Opći sud naveo u točki 145. pobijane presude.

- 106 Upućujući na te elemente u tom kontekstu, Opći sud je, dakle, implicitno, ali nužno, u izvršavanju svoje neograničene nadležnosti, odlučio da navodno nepostojanje učinaka predmetne povrede zbog tih drugih elemenata ne može dovesti do smanjenja novčanih kazni izrečenih žaliteljima u spornoj odluci. Nadalje, iz toga proizlazi da je zbog tog razloga u točki 157. pobijane presude iz toga izveo zaključak da argumente koji se odnose na to navodno nepostojanje učinaka treba odbiti.
- 107 Valja dodati da se to tumačenje pobijane presude nameće bilo da se uzme u obzir početna verzija točke 156. te presude ili ona koja proizlazi iz rješenja o ispravku od 4. svibnja 2020.
- 108 Ovaj se slučaj razlikuje od onoga o kojem je riječ u predmetu u kojem je donesena presuda od 26. rujna 2018., Infineon Technologies/Komisija (C-99/17 P, EU:C:2018:773), u kojem je Opći sud propustio dati bilo kakav odgovor na žaliteljev argument koji se odnosi na izvršavanje njegove neograničene nadležnosti.
- 109 Činjenica da u ovom slučaju Opći sud nije propustio uzeti u obzir svoju neograničenu nadležnost potvrđena je uostalom činjenicom da je u točki 188. pobijane presude došao do zaključka da je zahtjev žalitelja za smanjenje iznosa novčanih kazni koje su im izrečene trebalo odbiti zbog toga što su, s jedne strane, žalbeni razlozi i argumenti koje su istaknuli u prilog tom zahtjevu odbijeni i što, s druge strane, nisu postojali elementi kojima bi se, u ovom slučaju, opravdalo smanjenje iznosa tih novčanih kazni.
- 110 Stoga četvrti žalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

Peti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

- 111 Svojim petim žalbenim razlogom, koji se odnosi na točke 180. do 184. pobijane presude, žalitelji ističu da je prilikom razmatranja Općeg suda prema kojem je Komisija, zbog sudjelovanja žalitelja u europskoj konfiguraciji zabranjenog sporazuma, imala pravo za 2 % povećati koeficijent težine korišten za izračun iznosa novčanih kazni koje su im izrečene došlo do očite pogreške u ocjeni i nedostatka u obrazloženju u pogledu mjere u kojoj bi europska konfiguracija mogla uzrokovati dodatnu štetu tržišnom natjecanju u EGP-u. Prema mišljenju žalitelja, Opći sud ne može se ograničiti na zaključak da nema nikakve sumnje da je europska konfiguracija povećala narušavanje tržišnog natjecanja, tim više što je konfiguracija zabranjenog sporazuma A/R u potpunosti bila provedena. Osim toga, Komisija i Opći sud priznali su da su žalitelji dostavili dokaze iz kojih je proizlazilo da nije bilo utjecaja na cjelokupnu europsku prodaju europskim kupcima.
- 112 Komisija smatra da je taj žalbeni razlog neosnovan.

Ocjena Suda

- 113 Valja istaknuti da se taj žalbeni razlog temelji na pogrešnom tumačenju pobijane presude. Naime, suprotno onomu što tvrde žalitelji, Opći sud ni u kojem slučaju nije pretpostavio da su potonji dokazali da povreda nije imala nikakav učinak na cjelokupnu europsku prodaju. Naprotiv, Opći sud je u točki 181. pobijane presude utvrdio da je europska konfiguracija zabranjenog sporazuma uključivala dodatnu obvezu raspodjele projekata koja je prekoračila postojeća pravila dodjele u konfiguraciji zabranjenog sporazuma A/R.
- 114 U tim okolnostima razmatranje Općeg suda iz točke 182. pobijane presude, prema kojem nema dvojbe da je raspodjela projekata podzemnih i podmorskih električnih kablova unutar europske konfiguracije zabranjenog sporazuma povećala narušavanje tržišnog natjecanja nastalo u EGP-u zbog konfiguracije navedenog zabranjenog sporazuma A/R, nije nedostatno obrazloženo.

- 115 Također valja utvrditi da Opći sud nije počinio nikakvu pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da raspodjela projekata među europskim poduzetnicima predstavlja dodatno narušavanje tržišnog natjecanja u odnosu na onu koja proizlazi iz konfiguracije zabranjenog sporazuma A/R. Naime, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 126. svojeg mišljenja, uska povezanost obiju konfiguracija ne mijenja ništa u pogledu toga da je europska konfiguracija zabranjenog sporazuma po samoj svojoj naravi predstavljala sporazum različit od raspodjele projekata koja nije bila svojstvena konfiguraciji zabranjenog sporazuma A/R. Prilikom donošenja utvrđenja Općeg suda u skladu s kojim se u pogledu tog dodatnog narušavanja tržišnog natjecanja može izreći povećana novčana kazna, a da se ne počini pogreška koja se tiče prava, nije došlo do pogreške u ocjeni.
- 116 Iz toga slijedi da peti žalbeni razlog treba odbiti kao neosnovan.
- 117 Budući da nijedan žalbeni razlog koji su žalitelji istaknuli u prilog svojoj žalbi nije prihvaćen, predmetnu žalbu valja u cijelosti odbiti.

Troškovi

- 118 U skladu s člankom 138. stavkom 1. Poslovnika, koji se primjenjuje na žalbeni postupak na temelju članka 184. stavka 1. istog Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.
- 119 Budući da je Komisija zahtijevala da se žaliteljima naloži snošenje troškova te da potonji nisu uspjeli u postupku, valja im naložiti snošenje troškova.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) proglašava i presuđuje:

1. Žalba se odbija.

2. Društvima Nexans France SAS i Nexans SA nalaže se snošenje troškova.

Potpisi